

Г-855-4
82.814

Педагогічне Бюро Полтавського Губернського Земства.

Книжка для читання в класі.

Вип 2.

УКРАЛА.

Б. Грінченко.

ПОЛТАВА.

1918 р.

V.N. Karazin Kharkiv National University

00492619

7

У к р а л а .

Тільки вчитель увійшов у класу, зараз побачив, що там робиться щось непевне.

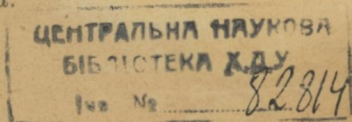
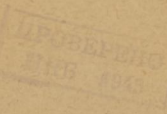
Школярки та школярі юрмою оточили когось і про щось палко й голосно гомоніли. Гомін був неласкавий, сердитий. Зрозуміти поки нічого не можна було. Чуть тільки було, що на когось діти сердились, комусь докоряли.

Зараз же де-хто побачив учителя, і почулось проміж дітьми:

— Василь Митрович прийшов... Учитель прийшов. Діти стихли і всі повернулись до вчителя. Учитель підійшов і спитавсь:

— Що тут у вас діється?

Усі мовчали, стоячи колом біля однієї парти. На тій парті сиділа Олександра.

Олександра була школярка першого року, дочка
 ісьсько о писарчука-п'янички. Вона сиділа, низько
 охоплюючи голову і втупивши очі у свій стіл. Її
 іляве, усе у ластовинні, обличчя було біле, як вейда.
 Вона вхопилася руками за стіл, мов боялася, що її
 тигтимуть кудись силоміць.

Учитель ще раз спитавсь:

— Що тут у вас сталося?

Озвалася Пріська,—подруга й товаришка Олек-
 андрина Батько її був у економії прикажчиком. Пріська
 ула дівчина сита, добре годована — вона завжди при-
 осила з дому гарну їжу: пиріжки, перепічки, коржі
 о що Вона погано вчилася, але була дуже весела і
 не могла говорити не сміючися. Вона й тепер, веміха-
 ючись, загомовіла:

— Та Олександра...

Пріська почала і засміялась не доказавши.

Учитель спитавсь:

— Що Олександра?

— Украла в мене хліб! — доказала Пріська і зовсім
 зареготалася і її нерозумні сіро-сині очі з сміху аж
 сховалися за ситими щоками.

Ця звістка дуже вразила й здивувала вчителя.
 Такого в школі ще не було. Учитель знав, що де-які
 з дітей ще дома, перш, ніж у школу почали ходити,
 були де в чому грішні, але в школі поки ніхто в

гріх не вскакував. На Олександрю він теж ніколи ніч не думав. Вона була просто дівчина боязька — мабу налякав її татко п'яниця.

Учитель глянув на Олександрю й спитавсь:

— Олександрю, правда цьому?

Вона мовчала і сиділа непорушно, як кам'яна. Учитель зрозумів, що Пріська казала правду. А Пріська вже не мовчала й торохтіла:

Вона не вперше це краде. Вона кілька разів у мене тягала. Тільки кинеш торбу з пирогами — так потягне. Та я все мовчала. А оце вже сьогодні... Бачу, вхопила хліб та й побігла з школи в двір та зайшла за дерево та й їсть. Я прибігла до неї, а вона злякалась. Не кажи, каже, вчителю, я тобі малюнок дам.

Учитель ще раз спитався:

— Олександрю, правда цьому?

Але й тепер Олександра мовчала і сиділа непорушно. Один великий школяр, не зовсім розумний і не дуже жалісливий, загомонів:

— Та що там її питатися? Хіба й так не видно, що правда. Бач, що вигадала — красти! Її треба прогнати з школи!

Школярі загули:

— Треба! Треба!

Учитель сказав

— Чому ж це так?

— А тому, що вона краде, а ви або ми на кого іншого думатимемо по-дурному.

Інші казали:

— Це нічого не можна буде й покласти в школі, як що крастимуть.

— А хіба воно гарне, як казатимуть на школярів що вони крадуть,—додавали треті.

Учитель сказав:

— Ось що, дівчата й хлопці. Ви он уже налагодились вигонити Олександру з школи, а ще не знаєте до пуття діла. А може воно й не так було? Треба послухати перше, що Олександра скаже.

Той таки великий школяр почав був знову:

— Та що там слухати, хіба й так не видно?

Але його зараз же спинено:

— Цить!—Василь Митрович правду кажуть. Вже ж треба знати, що вона скаже.

Усі обличчя повернулися до Олександри, усі очі вступилися в неї. Всі дожидали від неї слова. Але вона й тепер сиділа мов скам'янівши. Вона сховала голову між плечі й прищулилась, неначе сподівалась, що її ось-ось ударять, хоча знала, що в школі не б'ються.

Учитель спитався:

— Що ж, Олександро? Кажи—ми ждемо.

Мовчить. Учитель знову:

— Не думай, що ми всі хочемо нападися на тебе. Нам треба тільки знати правду. Може це ще й не так, як кажуть, та я й думаю, що не так.

Бліде обличчя в Олександрі зробилося відразу, як жар, червоне. Але ж вона мовчала. А вчитель казав далі:

— Еге, я думаю, що це не так. Мені здається, що Пріська якось помилилася, і що ти невинна.

Олександрине обличчя нахилилося аж до столу.

— Затевне то ти свій хліб їда, бо я ніколи не повірю, що ти можеш украсти.

Голосне гірке ридання розітнулось у школі. Це плакала Олександра, припавши головою до столу. Школярі відразу притихли. Очі їм якось широко розплющились, і вони мовчки, затаївши духа, дивилися на Олександрю. А вчитель казав:

— Не плач! Коли цьому неправда...

— Правда!.. правда!..—скрикнула Олександра— Я вкрала!

І вона заридала ще дужче. У великій клясовій хаті стояли шісдесят школярів мовчки, не ворухачись, а серед їх, припавши головою до столу, гірко плакала маленька білява дівчина.

Довго вона плакала і всі мовчали, аж поки вона трохи заспокоїлася. Тоді вчитель, сівши біля неї, спитався:

— На що ж ти це зробила?

Вона мовчала знову і знову похнюпилась. Учитель бачив, що сказати те, через віщо вона це зробила, їй так само важко, як було важко признаватися. Та вона перемогла себе. Кілька разів вона починала казати, ворушила губами, але зупинялася. Нарешті промовила:

— Я їсти хотіла.

— Хіба ти дома не їла?

— Не їла.

— Чому?

Вона знову змовкла і... зовсім несподівано вп'ять заридала.

— У нас... у нас... нема чого їсти... Батько нічого... не приносять з волости... усе пропивають... Ми їмо су... су... сухарі вже другий тиждень.

І більше вона нічого не могла сказати за слізьми.

Давно був час починати вчиття. Учитель тихо взяв Олександрю за руку і, сказавши їй кілька ласкавих слів, повів у свою хату, щоб вона там заспокоїлася. Як повернувся він у класу, то з десятків рук простяглося до його і в кожній руці була якась їжа.

— Нате! дайте їй! хай попоїсть!

Учитель глянув на дітей. Хлопці були ні в сих, ні в тих, дівчата де-які плакали. Він забрав усе, що діти надавали, і поніс Олександрі. Але вона нічого не хотіла їсти і все плакала. Він, скільки міг, розважав її, а сам пішов у класу і звелів співати молитву перед початком науки.

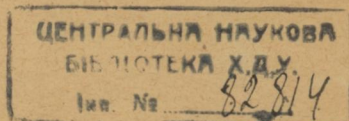
Як заспівали молитву, він непомітно ввів у класу Олександрю...

* * *

Олександра після цього довго соромилась глянути учителеві в вічі. Але ні він, ні школярі ніколи не нагадали їй про те, що було. Та їй не треба було їй нагадувати. З того часу вже ніщо не могло спокусити її. Дівчата-товаришки її люблять і часто дають їй чого їсти—такого, що з дому приносять. Але вона зрідка бере, хоч і часто сидить на сухому хлібові. Цього року вона здасть останнього екзамена і вийде з школи розумною, правдивою і чесною дівчиною.

1891.
С. Олексієвга.

RECEIVED
JAN 10 1890
LIBRARY
OF THE
MUSEUM OF NATURAL HISTORY
NEW YORK

